

Lengte

15 km

Start- en eindpunt

Baroniepoort De Menmoerhoeve
Zundertseweg 66
4876 NL Etten-Leur

Openbaar vervoer

Niet bereikbaar met
Openbaar Vervoer

Parkeren

P Baroniepoort De Menmoerhoeve,
Zundertseweg 66, 4876 NL
Etten-Leur

Horeca

☺ Baroniepoort De Menmoerhoeve,
Zundertseweg 66, 4876 NL
Etten-Leur Onderweg zijn er
bankjes en picknick plekken.

Routemaker

Charles Aerssens

Versiedatum

07-09-2023

Baronie van Breda

Deze afwisselende en verrassende rondwandeling in de voetsporen van Vincent van Gogh neemt je mee door de prachtige natuur in het zuidelijk buitengebied van Etten-Leur. In Etten-Leur komt er een omslagpunt in het leven van Vincent van Gogh, als hij zijn vader kan overtuigen dat hij kunstenaar wil worden. Hij gaat er op uit met zijn tekengerei om in de natuur te werken. Hij is vooral gecharmeerd door het heidelandschap, het platteland en het boerenleven. Deze rondwandeling vertrekt vanaf Natuurpoort De Menmoerhoeve en voert door het boerenland van Menmoer en Wildert. Dan gaat de route naar het bosgebied van Landgoed Pannenhoeve langs de waterloopjes van Bijloop en Turfvaart en Blikloop. We wandelen rondom het schilderachtige Padvindervens, waar een poosplek, een kunstwerk van Pien Storm van Leeuwen, met een briefcitaat van Vincent van Gogh je het gevoel geeft dat Vincent van Gogh over je schouders meekijkt! Deze wandelroute is een deels aangepaste versie van de Van Gogh Route van VisitBrabant. Het is jammer dat tijdens deze wandeling op slechts een tweetal plekken de herinnering aan Vincent van Gogh in het boeiende landschap zichtbaar is!

Routebeschrijving verloopt grotendeels via knooppunten van het Wandelroutenetwerk VisitBrabant: 31 - 30 - 6 - 88 - 99 - 98 - 97 - 95 - 94 71 - 96 - 70 - 72 - 80 - 48 - 8 - 46 - 87 - 46 - 8 - 18 - 62 - 19 - 17 - 44 - 16 - 32 - 31

Routebeschrijving

1 Deze Van Gogh Route van VisitBrabant start vanaf de parkeerplaats van Baroniepoort De Menmoerhoeve aan de Zundertseweg in het zuidelijk buitengebied van Etten-Leur. KNP31 en het infopaneel van het wandelroutenetwerk geven aan dat we hier aan het vertrekpunt van onze Vincent van Gogh route staan. Het is even goed opletten hoe de groengele routemarkering hier rechts naast het infopaneel op de parkeerplaats van start gaat en tussen de schuren van de recreatieboerderij en camping loopt. Dan komen door de vlindertuin en langs de groentetuin en de fruitboomgaard tot aan het klaphekje. Hier gaat de route door het klaphekje even naar links en dan verderop rechtsaf over een grasbaantje door open gebied langs een vennetje. Opnieuw door een klaphekje staan we op de Menmoerheidreed bij KNP30. We wandelen naar links langs de bosrand met aan de linkerzijde het lager gelegen gebied Menmoer. Aan het einde van dit zandpad komen we op het asfalt in het bos gelegen buurtschapje Wildert. De wandeling gaat hier naar rechts en we lopen opnieuw in open gebied, dat op de topokaart vermeld wordt als de Wildert. Het grasbaantje buigt af naar links en komt naar rechts uit bij KNP6 op het asfalt van de Wildert.

2 Bij KNP6 volgen we de verharding in de richting van KNP88. Als we verderop het stroompje de Blikloop zijn overgestoken, gaat de route in de bocht rechtdoor bij KNP88 langs de afsluitboom en betreden we het Natuurgebied De Pannenhoef van Staatsbosbeheer. Het pad gaat langs het aan de rechterzijde gelegen Schaapsven en het links gelegen Wildertven. Na een paar honderd meter komen we aan een opmerkelijk kunstobject 'Werelddragers.' Aan de andere zijde van het pad staat een stevige bank, die aan de ene zijde uitkijkt op het kunstobject en aan de andere kant uitzicht biedt richting Lokkerberg en het gebied met de Turfvaart. Een infopaneel vertelt over de rijke geschiedenis van het turfsteken in dit gebied. We volgen het pad en komen bij KNP99, waar we rechtdoor met een paar bochten aan het bruggetje over de Turfvaart staan. Als we het bruggetje zijn

overgestoken, gaat onze route rechtsaf en we bereiken na enkele tientallen meters aan de rechterkant een steiger met bankje met uitzicht over de brede waterplas van de Bijloop. De route gaat vanaf hier linksaf en we steken de Turfvaart en het ven van de Bak over via de knuppelbrug. We volgen het bospad en wandelen langs KNP97 tot we bij KNP95 op de brede zandweg met vrij liggend fietspad uitkomen. Bij KNP95 wandelen we rechtsaf en na 250 meter opnieuw rechtsaf bij de groengele markering. Het bospad volgen we met de bocht naar links tot we bij KNP94 op de kruising met de brede zandweg komen. Hier gaat de route linksaf en verlaten we de groengele markering van het wandelroutenetwerk. We kiezen voor het bospad dat aan de rechterkant parallel verloopt aan dit brede zandpad met fietspad (Oosteindseweg). Op de T-splitsing aangekomen volgen we rechtsaf het fietspad voorbij aan De Hoef, de schuur en opslag van Brabants Landschap.

3 We zijn hier in het hart van Landgoed De Pannenhoef en komen bij het bakhuisje, dat jarenlang dienst heeft gedaan als beheerderswoning voor de bosbaas. Dit is de plek waar in 1840 het landgoed De Pannenhoef is ontstaan met de bouw van een schapenboerderij. Het bijzondere aan deze schaapskooi was het in die tijd met pannen gedekte dak, die de naam Pannenhoef kreeg!. De schaapskooi brandt in 1932 af en is verdwenen. We vinden er ook de Zwarte Schuur uit 1916 met een film- en expositieruimte over de cultuurhistorie en de flora en fauna van De Pannenhoef. De route gaat langs de picknicktafel voorbij aan de infozuil van de Van Gogh Route naar KNP71. Door het bomenlaantje wandelen we in de richting van KNP91. Na een paar honderd meter slaan we linksaf en volgen de groengele markering. Rechtdoor geeft de afsluitboom aan dat het vennengebied van De Lokker niet toegankelijk is! We volgen het pad naar links tot we bij KNP96 komen. Hier gaat de route linksaf richting KNP70 naar het ven De Flesch met vogelkijkhut. Vanaf de vogelkijkhut houden we de route naar rechts aan en passeren een voetgangers doorsteek tot we op

de zandweg met vrij liggend fietspad uitkomen. De groengele markering verwijst naar links tot we bij KNP70 staan. Voor het toegangshek naar Villa Arendsberg wandelen we rechtsaf. De route gaat verder langs de bosrand en even verderop bij de bempaal naar links. We volgen de groengele markering over het bospad tot we aan het einde op de T-splitsing met de brede zandweg met fietspad uitkomen. De route gaat naar rechts tot we op de kruising met de Pannenhoefsebaan staan. Hier staat aan de linkerkant KNP72.

4 Linksaf langs KNP72 vervolgen we achter de afsluitboom het zandpad langs het open terrein met de bocht mee en door het bos komen we bij KNP80. Rechtsaf volgen we het pad langs de bosrand en het weidegebied tot we KNP48 bereiken aan de verharding van de Pannenhoef. We steken rechtdoor over in de richting van KNP8 en negeren naar rechts het bomenlaantje naar parkeerplaats De Bak. Aangekomen bij KNP8 steken we de Turfvaart over en bereiken vervolgens KNP46, waar we bij het bruggetje de Bijloop oversteken en het paadje naar rechts op de oever van de Bijloop volgen. De route naar verloopt tegen de klok in rond het heidegebied tot we aan het Padvindersven komen aan onze rechterzijde. Hier passeren we een hardstenen zitelement, waarin een briefcitaat van Vincent van Gogh is gebeiteld. Op onze Van Gogh Route is dit de tweede plek, die naar Vincent van Gogh verwijst. Het zitelement biedt uitzicht op het Padvindersven. We volgen het zandpad met de bocht naar links langs de bosrand en hebben naar het westen zicht op open terrein. Op de oever van de Blikloop, die hier uitmondt in de Bijloop, bereiken we opnieuw het bruggetje bij KNP46 en wandelen naar KNP8.

5 Na de oversteek van de Turfvaart slaan we bij KNP8 linksaf en wandelen op de oever van de Turfvaart tot we na de sluitboom op de Ettensebaan uitkomen. Hier gaat de route linksaf over de Turfvaart en meteen bij KNP18 rechtsaf. Door het klaphekje betreden langs de smalle waterloop van de Turfvaart het natuurgebied Rondgors, dat hier het stroomgebied van de Bijloop en de Turfvaart vormt. We wandelen over het grasbaantje tot we aan KNP62 komen en slaan hier linksaf door een hek. Na het bruggetje over de Bijloop en gaan we linksaf af bij KNP19. Der route loopt nu langs de Bijloop stroomopwaarts tot aan KNP17, waar we naar rechts worden afgeleid. De zandweg langs de bosschage en het buitengebied Vervul passeert KNP44. We wandelen rechtdoor tot we bij KNP16 uitkomen. Bij KNP16 betreden we aan de linkerzijde een klein particulier natuurgebiedje dat voor wandelaars is open gesteld. Langs het hekje en achter het bosje wandelen we rechtsaf over het smalle grasbaantje tegen de klok in langs een tweetal in het bosgebied gelegen vennetjes tot we langs het prikkeldraad van het Voedselbos 's Heeren Vruchten weer bij KNP16 uitkomen. De groengele markering leidt ons nu met een bocht naar rechts langs het prikkeldraad rond dit voedselbos naar natuurgebied Schuitvaart. De groengele markering volgend steken we het asfalt van het Schuitvaartjaagpad over tot we bij KNP32 staan. De gemarkeerde route gaat naar links en het bospad kronkelt met enkele bochten naar rechts en links door het bosgebiedje tot we in open terrein uitkomen op een klinkerweg. De route gaat naar rechts en links tot we op de Zundertseweg staan, recht tegenover het startpunt bij KNP31 bij Baroniepoort De Menmoerhoeve. Hier zijn we op het eindpunt van deze Vincent van Gogh route.

Omgevingsinformatie

Kunstobject 'Werelddragers'

Dit natuurkunstwerk van kunstenaar Martin Wijngaards uit Etten-Leur staat bij het Wildertven en heeft een hoogte van ongeveer 7,5 meter. Het bestaat uit vijf boomstammen, die de vijf continenten voorstellen. Tussen de boomstammen zit een houten bol geklemd. Het object is in overleg met het Brabants Landschap hier in De Pannenhoef neergezet. Martin Wijngaards wil met het werk extra aandacht geven aan 'de rust, de schoonheid en de stilte in het gebied en de weidsheid van het landschap'.

Steiger aan de Bijloop

De steiger met bankje geeft uitzicht over de brede waterplas van de Bijloop. Deze plek houdt de herinnering levend aan de voormalige boswachter Jan Hop, een natuurliefhebber in hart en nieren die jarenlang de natuureducatie voor de leerlingen van het Munnikenheide College in Etten-Leur verzorgd heeft en in 2017 met pensioen is gegaan.

Landgoed De Pannenhoef

Dit landgoed is circa 650 hectare groot. Eeuwenlang bestond het gebied uit heide en vennen. In het begin van de 15e eeuw werd het veen afgegraven, dat zich in de laagste delen had gevormd. Nadat het veen tot op de zandige bodem was afgegraven, werd het gebied enkele eeuwen aan zijn lot overgelaten. Vanaf 1800 worden de onafzienbare heidevelden geleidelijk ontgonnen tot cultuurland en dennenbos. Van 1900 tot 1940 wordt er nog sneller ontgonnen in het kader van de werkverschaffing. Het gebied wordt ontwaterd door het verdiepen en verbreden van de Bijloop. Brabants Landschap koopt het gebied in 1970 als er nog maar 100 hectare woeste grond is overgebleven. Door een langjarige natuurherstelproject is De Pannenhoef nu tot een aantrekkelijk bos- en heidegebied gemaakt met maar liefst 11 vennen. Zo zijn ook zeldzame planten, zoals heidekartelblad en moerashertshooi teruggekomen. Door het gebied stromen de Turfvaart en de Bijloop, die op sommige plaatsen nagenoeg naast elkaar liggen. De Turfvaart is speciaal gegraven om de turf af te voeren naar Breda.

Het hart van De Pannenhoef

We zijn hier op de plek waar in 1840 het landgoed De Pannenhoef is ontstaan met de bouw van een schapenboerderij. Het bijzondere aan deze schaapskooi was het in die tijd met pannen gedekte dak, die de naam Pannenhoef kreeg! . De schaapskooi brandt in 1932 af en is verdwenen. De Zwarte Schuur uit 1916 en het bakhuisje bleven gespaard Dit bakhuisje heeft tot in de jaren '50 dienst gedaan als beheerderswoning voor de bosbaas Jan Adriaensen met zijn vrouw en 5 kinderen. De Zwarte Schuur is nu ingericht als film- en expositieruimte over de cultuurhistorie en de flora en fauna van De Pannenhoef. De route gaat langs de picknicktafel voorbij aan de infozuil van de Van Gogh Route naar KNP71.

Vennengebied De Lokker

Het Veenmoeras De Lokker wordt voor het eerst vermeld in de 'Beschrijvingh van Rijsbergen' van Johan Gommers uit 1909. De naam 'De Lokker' komt van 'lokke', zowel de streeknaam voor veenpluis als de aanduiding voor een taaie laag in het veen, gevormd door fossiel veenpluis. De Lokker is omstreeks 1930 een wijd en zijd bekend recreatiegebied. De mensen komen naar dit grote en ondiepe ven om er 's winters te schaatsen. Maar in de zomer kun je er bootje varen en is het de enige plek in West-Brabant waar je gemengd kunt zwemmen, ver buiten het zicht van de bewoonde wereld, om na afloop op het terras nog een drankje te nuttigen. Dit alles is de toenmalige pastoor van Sprundel een doorn in het oog. Als een ware Don Camillo ziet hij het bosven als 'een poel des verderfs' en krijgt het hoogstpersoonlijk voor elkaar dat in 1938 de Bijloop door dit reusachtig ven heen gegraven wordt, waardoor het leegloopt. Als Brabants Landschap in 1970 het gebied in bezit krijgt, blijft het beheer van het terrein tot 1991 gericht op ontwateren ten gerieve van de landbouw. Inmiddels heeft Brabants Landschap sluisjes geplaatst in de Bijloop en hebben de oude vennen in het gebied van De Lokker weer iets van hun oude luister teruggekregen.

De Flesch

Het oorspronkelijke ven is in 1920 is gedempt, maar met het natuurherstelproject in 1995 is door zand en veen af te graven tot op de oorspronkelijke venbodem het ven hersteld. De oorspronkelijke vegetatie is terug gekeerd met plantensoorten zoals moerashertshooi, drijvende waterweegbree, waterpostelein, duizendknoopfonteinkruid en naaldwaterbies. Verder bevinden zich er onder meer heikkickers, groene en bruine kikkers, kleine watersalamanders en alpenwatersalamanders. Naar links leidt een paadje naar de vogelkijkhut, van waaruit we zicht hebben op de waterplas van De Flesch.

Landgoed Arendsberg

Het Landgoed Arendsberg is rond 1460 in bezit geweest van Willem van de Marck, erfzoon van de Heren van Arenberg. In de loop der eeuwen komt het landgoed in verschillende handen. Eind negentiende eeuw wordt de Bredase bankier Van de Meer eigenaar, maar moet door financiële nood zijn bezit in 1891 doorverkopen aan Leidse meelfabrikant De Koster. Hij besteedt het beheer en bebossing uit aan de Heidemaatschappij. Twee generaties later gaat het landgoed door huwelijk over in handen van de familie De Mooy, houthandelaren. De familie De Mooy doet in 1923 het landgoed van de hand aan Willem Kölling, oprichter van de Gazelle Rijwielfabriek in Dieren, die het landgoed op zijn beurt verder uitbreidt. Als vakantiewoning laat Willem Kölling in 1925 op deze plek Villa Arendsberg bouwen onder architectuur van de Heidemaatschappij. In 1970 neemt Brabants Landschap het landgoed over.

Padvindersven

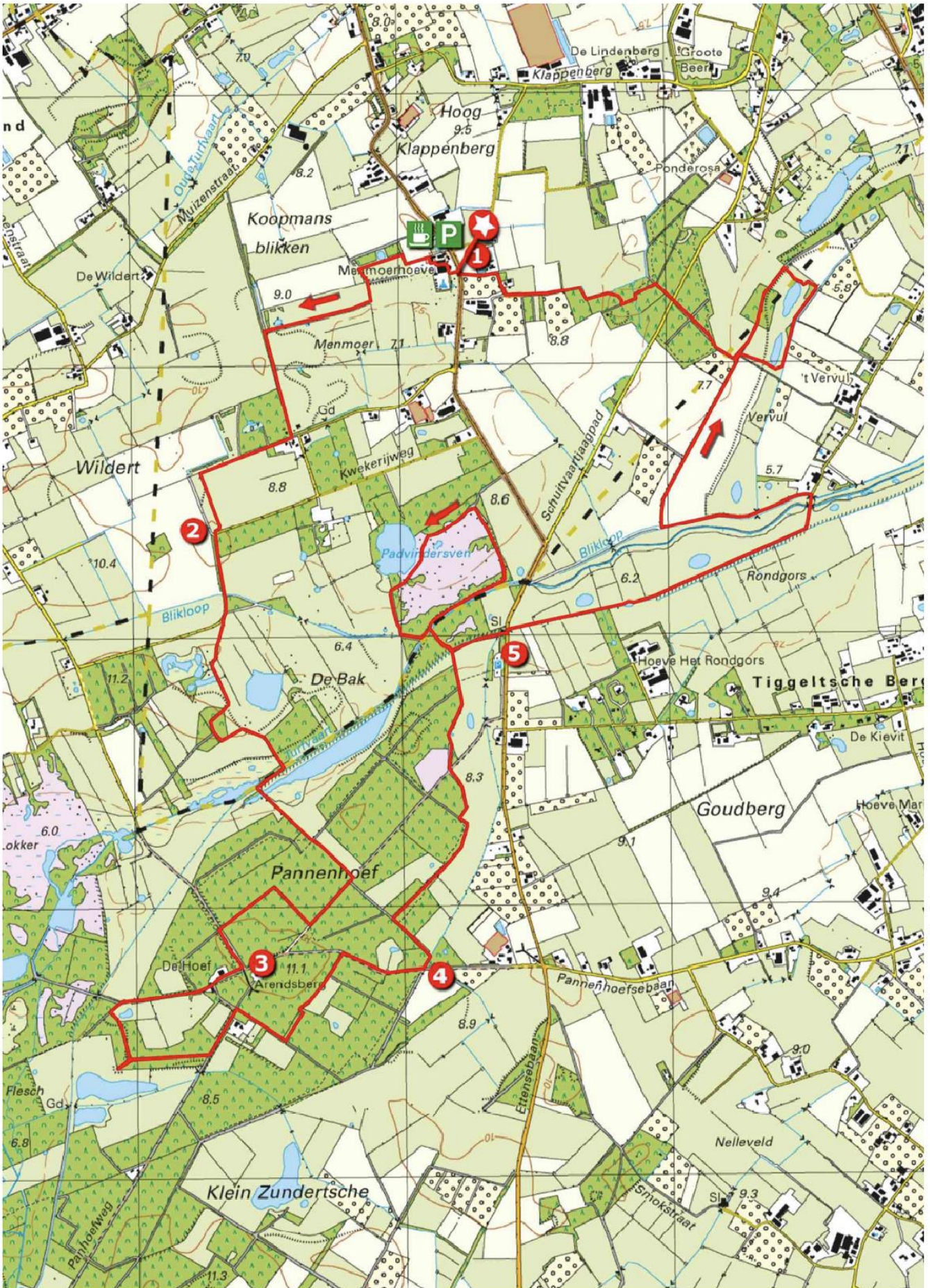
Dit ven is in 1989 uitgebaggerd, Er huist sinds 1996 weer een heikikkerpopulatie en er groeit oeverkruid en witte waterranonkel. Je vindt er ronde en kleine zonnedauw, heidekartelblad en klokjesgentiaan. Aan het Padvindersven ligt een opmerkelijke poosplek: een hardstenen zitelement, een kunstwerk van Pien Storm van Leeuwen. In het zitelement is een briefcitaat van Vincent van Gogh gebeiteld: 'Zie, er zijn sommige oogenblikken in het leven dat alles, ook binnen in ons, vrede en stemming is en het gansche leven ons voorkomt als een weg door de hei te zijn, maar dat is niet altijd zoo.' Op de Van Gogh Route is dit de tweede plek, die naar Vincent ven Gogh verwijst. Het zitelement biedt uitzicht op het Padvindersven.

Natuurgebied Rondgors

Dit natuurgebiedje wordt gevormd door het stroomgebied van de Bijloop en de Turfvaart. Het bestaat uit half natuurlijk grasland dat onbemest blijft en extensief begraaasd wordt door Herefords runderen. Op verschillende plaatsen zijn poelen gegraven en op andere plekken is de vroeger bemeste toplaag afgegraven. Het gebied is een Ecologische Verbindingszone (EVZ), die natuurgebied De Pannenhoef met de verderop gelegen Vloeiweide verbindt.

Vincent van Gogh Route - Etten-Leur, 15 km

Aangemaakt voor: Charles Aerssens

Copyright Topografische Dienst Kadaster, Emmen